

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget - Kommunal- og forvaltningskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.
Dokument 8:85 S(2019-2020)
Dokument 8:86 S(2019-2020)

Vår ref.
20/1394 - STM

Dato
24.04.2020

Representantforslag - anmodning om utsatt frist

Jeg har mottatt representantforslagene om å evakuere barn og sårbare flyktninger fra Hellas til Norge og å støtte og bidra til den humanitære løsningen varslet av den tyske regjeringen (Dokument 8:85 S (2019-2020)) og om solidaritet med Hellas og hjelp til barn som er i flyktningleirer (Dokument 8:86 S (2019-2020)).

Justis- og beredskapsdepartementet arbeider med og vurderer representantforslagene. I lys av den ekstraordinære situasjonen knyttet til utbruddet av Covid-19, har Justis- og beredskapsdepartementet som lederdepartement, en særlig administrativ belastning. Jeg ber derfor om at min frist for å svare Stortinget utsettes til 30.4.2020.

Med hilsen

Monica Mæland

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget - Kommunal- og forvaltningskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.
2020/991

Vår ref.
20/1394 - STM

Dato
29.04.2020

Dokument 8:85 S (2019–2020) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Torgeir Knag Fylkesnes og Audun Lysbakken om å evakuere barn og sårbare flyktninger fra Hellas til Norge og å støtte og bidra til den humanitære løsningen varslet

Det vises til Dokument 8:85 S (2019-2020) som Justis- og beredskapsdepartementet fikk oversendt 16.3.2020. I brev av 19.3.2020 fra Kommunal- og forvaltningskomiteen ble det gitt beskjed om at forslaget ble utsatt begrunnet i Covid-19 situasjonen. I brev av 20.4.2020 fra komiteen ble det gitt beskjed om at forslaget gjenopptas for behandling.

Komiteens forslag:

1) «*Stortinget ber regjeringen umiddelbart ta initiativ til en avtale med Hellas om å ta imot et tilsvarende antall asylsøkere for saksbehandling i Norge som under tidligere relokaliseringsmekanisme (1 500 personer). Barn på flukt alene og andre særlig sårbare prioriteres.*»

Forholdene i mottaksleirene på de greske øyene gir grunn til bekymring. Belastningen er særlig stor for sårbare grupper, som barn med og uten nær familie. Sammen med andre europeiske land følger Norge situasjonen i Hellas tett, blant annet for å kunne vurdere hensiktsmessig bistand til landet.

Det er greske myndigheters ansvar å sørge for at driften av leirene og tilgangen på basistjenester er i samsvar med EUs standarder. Norge har på ulike områder gitt langvarig og omfattende bistand til Hellas for å styrke landets evne til å ivareta sine forpliktelser.

Som komiteens representanter viser til, gir Norge bistand til Hellas gjennom EØS-midlene. En betydelig del av EØS-midlene til Hellas er forbeholdt migrasjon. I inneværende finansieringsperiode utgjør dette 33 mill. euro. Gjennom økonomisk bistand og norsk ekspertise skal EØS-midlene bidra til en bedre og mer effektiv gresk asylforvaltning, samt bedre kvalitet og kapasitet i det greske mottakssystemet. Helheten av innsatsen er innrettet mot nettopp sårbare grupper, blant annet barn. Et sentralt bidrag er etablering av 300 mottaksplasser for mindreårige asylsøkere på fastlandet. En mer effektiv asylforvaltning og økt kapasitet i mottakssektoren er bidrag til å avlaste øyene, bl.a. ved å gjøre det mulig å overføre asylsøkere og migranter fra øyene til fastlandet.

Eventuell relokalisering i nåværende situasjon vil være en kortsiktig respons på det som er en strukturell og langsiktig utfordring for Hellas. Videre er det slik at som følge av utbruddet av Covid-19 befinner Norge og Europa seg i en ekstraordinær situasjon. Dette påvirker arbeidet med kvoteflyktninger, asylsøkere og andre migranter, både hos myndighetene og organisasjonene. I lys av denne situasjonen kan ikke Norge respondere på forespørsler om relokalisering av asylsøkere fra Hellas nå. Om det er aktuelt å tilby slik bistand når Covid-19-situasjonen har stabilisert seg, må vurderes når den tid kommer.

Dersom Norge skal bidra med relokalisering bør det være som del av en europeisk og langsiktig løsning. Regjeringen ønsker en varig og bindende ordning for ansvars- og byrdedeling. Det nåværende initiativet til relokalisering kan i skrivende stund ikke anses å være en slik felleseuropeisk løsning, verken mht. antall land eller organisering. Jeg viser til at det per i dag er usikkert hvor mange, og hvilke land som vil relokalisere asylsøkere fra Hellas. Informasjonen vi har nå er at omlag en tredjedel av EUs 27 medlemsland vil relokalisere asylsøkere fra Hellas. Blant nordiske land er det kun Finland som har sagt seg villig til dette. Det er også uvisst hvilken innretning de ulike landene ønsker med hensyn til profil på relokaliserte. Covid-19 situasjonen påvirker for øvrig prosessen, og hittil har kun Luxemburg og Tyskland relokalisert tross denne situasjonen. I skrivende stund er det heller ikke konkludert med standardprosedyrer for den relokaliseringen av asylsøkere som det nå legges opp til fra Hellas.

Regjeringen mener videre det er viktig å forebygge at flere legger ut på en farlig reise mot Europa. Det kan ikke utelukkes at relokalisering kan gi en tiltrekningseffekt til Europa, og dermed bidra til å opprettholde smuglermarkedet. Dette er særlig aktuelt og uheldig for enslige mindreårige, som er spesielt sårbare migranter. Det befinner seg om lag 5 300 enslige mindreårige i Hellas per i dag. Nær 70 pst. fra Afghanistan og Pakistan, og mer enn 90 pst. gutter over 15 år. Flertallet ivaretas i ulike mottaksforhold på fastlandet. Om lag 20 pst. har usikre boforhold i Hellas, og disse mener jeg vi hjelper best ved å bidra til bedre mottaksforhold i Hellas.

Ved vurderingen av eventuell relokalisering må det også ses hen til at mottakskapasiteten i Norge er begrenset. Antall asylmottak er kraftig redusert de siste årene. Covid 19-situasjonen gjør det ytterligere sårbart å fylle den resterende kapasiteten, i en

situasjon hvor det etter råd og pålegg fra helsemyndighetene jobbes for å redusere beboertettheten i mottakene for å redusere risikoen for smittespredning. Videre er det kontroll- og sikkerhetsaspekter knyttet til relokalisering fra Hellas, slik det også var da Norge frivillig bidro til EUs midlertidige relokiseringsprogram i 2016-2017. Covid-19-tiltak og smittevern hensyn vil blant annet begrense muligheten for å få informasjon om forhold av sikkerhetsmessig art, som identitet og eksklusjonsgrunnlag.

Jeg vil avslutningsvis peke på at det i verden i dag er et stort antall flyktninger, altså personer med avklart beskyttelsesbehov, herunder også svært sårbare grupper som er ytterligere utsatt som følge av Covid-19. De siste fem årene har Norge tatt imot 12 800 overføringsflyktninger. Det er ingen land i Europa som har tatt imot like mange som Norge dersom en sammenlikner med folketallet, og bare fire land som har tatt imot flere i absolutte tall. Jeg mener det er viktig å fortsatt prioritere ressursene våre til gjenbosetting av disse flyktningene, som har et avklart beskyttelsesbehov.

Med hilsen

Monica Mæland

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget - Kommunal- og forvaltningskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.
2020/996

Vår ref.
20/1394 - STM

Dato
29.04.2020

Dokument 8:86 S (2019–2020) Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om solidaritet med Hellas og hjelp til barn som er i flyktningleirer

Det vises til Dokument 8:86 S (2019-2020) oversendt Justis- og beredskapsdepartementet den 16.3.2020. I brev av 19.3.2020 orienterte Kommunal- og forvaltningskomiteen om at forslaget ble utsatt begrunnet i Covid 19-situasjonen. I brev av 20.4.2020 fra komiteen ble det gitt beskjed om at forslaget gjenopptas for behandling.

Forslagene besvares i nummerert rekkefølge. Spørsmål 1-4 ligger under justis- og beredskapsministerens konstitusjonelle ansvar. Spørsmål 5 ligger under utenriksministerens konstitusjonelle ansvar. Justis- og beredskapsdepartementet har derfor innhentet svar fra utenriksministeren, som gjengis under spørsmål 5.

- 1) Stortinget ber regjeringen arbeide for et europeisk samarbeid som avlaster Hellas ved å fordele flyktninger til andre land.

Sammen med andre europeiske land følger Norge utviklingen i Hellas tett, blant annet for å kunne vurdere hensiktsmessig bistand til landet på asyl- og migrasjonsfeltet. Eventuell relokalisering i nåværende situasjon vil være en kortsiktig respons på det som er en strukturell og langsiktig utfordring for Hellas. Den pågående prosessen med relokalisering kan i skrivende stund ikke anses å være en felleseuropeisk løsning, verken mht. antall land eller organisering. Det er per i dag usikkert hvor mange, og hvilke land som vil relokalisere asylsøkere fra Hellas. Informasjonen vi har nå er at omlag en tredjedel av EUs 27 medlemsland vil relokalisere asylsøkere fra Hellas. Blant nordiske land er det kun Finland som har sagt seg villig til dette.

I verden i dag er det et stort antall flyktninger, altså personer med avklart beskyttelsesbehov, herunder også svært sårbare grupper som er ytterligere utsatt som følge av Covid-19. De siste fem årene har Norge tatt imot 12 800 overføringsflyktninger. Det er ingen land i Europa som har tatt imot like mange som Norge dersom en sammenlikner med folketallet, og bare fire land som har tatt imot flere i absolutte tall. Jeg mener det er viktig å fortsatt prioritere ressursene våre til gjenbosetting av disse flyktningene, som har et avklart beskyttelsesbehov.

- 2) Stortinget ber regjeringen tilby Hellas avlastning gjennom å ta imot enslige mindreårige asylsøkere og barnefamilier fra flyktningeleirene.

Jeg viser til min redegjørelse om regjeringens posisjon ovenfor. Som følge av utbruddet av Covid-19 befinner Norge og Europa seg i en ekstraordinær situasjon. Dette påvirker arbeidet med kvoteflyktninger, asylsøkere og andre migranter, både hos myndighetene og organisasjonene. I lys av dette kan ikke Norge ta stilling til relokalisering av asylsøkere fra Hellas nå. Om det er aktuelt å tilby slik bistand når Covid-19-situasjonen har stabilisert seg, må vurderes når den tid kommer. Covid-19 situasjonen påvirker for øvrig prosessen også for de europeiske landene som nå har sagt seg villig til å relokalisere. På det nåværende tidspunktet har kun Luxemburg og Tyskland relokalisert tross denne situasjonen. I skrivende stund er det heller ikke konkludert med standardprosedyrer for den relokaliseringen av asylsøkere som det nå legges opp til fra Hellas.

Regjeringen mener videre det er viktig å forebygge at flere legger ut på en farlig reise mot Europa. Det kan ikke utelukkes at relokalisering kan gi en tiltrekningseffekt til Europa, og dermed bidra til å opprettholde smuglermarkedet. Dette er særlig aktuelt og uheldig for enslige mindreårige, som er spesielt sårbare migranter. Det befinner seg om lag 5 300 enslige mindreårige i Hellas per i dag. Nær 70 pst. fra Afghanistan og Pakistan, og mer enn 90 pst. gutter over 15 år. Flertallet ivaretas i ulike mottaksforhold på fastlandet. Om lag 20 pst. har usikre boforhold i Hellas, og disse mener jeg vi hjelper best ved å bidra til bedre mottaksforhold i Hellas.

- 3) Stortinget ber regjeringen benytte unntaksklausulen i Dublin-avtalen overfor Hellas, slik at ingen søkere blir returnert dit.

Generelt er det viktig at Dublin-samarbeidet fungerer etter sin hensikt, og at alle medlemslandene oppfyller sine forpliktelser. Som den klare hovedregel skal det derfor etableres ansvar og fattes vedtak om overføring overfor det landet som er ansvarlig iht. Dublin-regelverket. Det finnes unntak fra Dublin-prosedyren, både innenfor Dublin-regelverket og etter andre folkerettslige forpliktelser. Unntakene fra Dublin-prosedyren er nærmere regulert i utlendingsloven og -forskriften. Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda foretar konkrete vurderinger i lys av den til enhver tid gjeldende rettsutviklingen og landsituasjonen i landene som deltar i Dublin-samarbeidet, herunder Hellas.

Når det gjelder Hellas, anbefalte Europakommisjonen (heretter Kommisjonen) i slutten av 2016 gradvis gjenopptakelse av Dublin-overføringer til Hellas, basert på individuelle garantier fra greske myndigheter om at søkerne vil bli behandlet i tråd med relevant EU-rett. På den bakgrunn instruerte Justis- og beredskapsdepartementet Utlendingsdirektoratet om å vurdere bruk av Dublin III-forordningen i alle saker hvor Hellas er ansvarlig medlemsland for realitetsbehandlingen av søknad om beskyttelse og ansvaret var etablert etter 15. mars 2017. Kommisjonen har ikke endret sin anbefaling fra 2016, og instruksjonen gjelder fortsatt.

Jeg ønsker å tilføye noen kommentarer til ev. bruk av suverenitetsklausulen overfor mindreårige asylsøkere i Norge med familiemedlemmer i Hellas, og ev. familiemedlemmene i Hellas. Jeg mener det er flere grunner som taler mot å åpne for en slik praksis. For det første vil det kunne oppfordre familier i Hellas til å sende barn alene og irregulært rundt i Europa, for på den måten å kunne komme etter selv. Presedensvirkningene av dette må tillegges avgjørende vekt. En slik praksis vil også stride mot Dublin-forordningens mål om å forhindre irregulære sekundærbevegelser og såkalt asyl-shopping. Når det gjelder spørsmål om ev. å overta ansvaret for familiemedlemmer av en mindreårig asylsøker, er det også av betydning at familien er blitt skilt på eget initiativ. Dette var også vurderingen da Justis- og beredskapsdepartementet instruerte Utlendingsdirektoratet i 2018 om å vurdere bruk av Dublin III-forordningen i saker som gjelder mindreårige asylsøkere uten familie i Norge, gitt at søkeren tidligere har oppholdt seg sammen med familiemedlem(mer) i Hellas, og familiemedlemmet/familiemedlemmene har lovlig opphold i Hellas i dag, og forutsatt at dette er til barnets beste.

Videre instruerte departementet om at anmodninger fra greske myndigheter om å overta ansvaret for familiemedlem(mer) til mindreårige asylsøkere som befinner seg i Norge uten familie, og som tidligere har vært i Hellas sammen med familiemedlemmet/familiemedlemmene, skal avslås. Denne instruksjonen gjelder fremdeles.

Norge er for øvrig ikke juridisk forpliktet til å relokalisere. Da Norge frivillig deltok i EUs midlertidige relokaliseringsprogram og relokaliserte 1509 asylsøkere fra Italia og Hellas 2016 og 2017, ble disse gitt innreise etter vårt nasjonale regelverk, konkret utlendingsloven § 126 fjerde ledd på grunn av utenrikspolitiske hensyn, og ikke på bakgrunn av Dublin-regelverket.

- 4) Stortinget ber regjeringen om å forsvare flyktningkonvensjonen og FNs menneskerettighetserklæring av 1948 artikkel 14, som fastslår retten til å søke asyl.

Utlendingsloven gir flyktninger som er i Norge eller på norsk grense, rett til å søke asyl, i tråd med flyktningkonvensjonen. Selv om en asylsøker ikke fyller vilkårene for beskyttelse etter flyktningkonvensjonen, kan vedkommende ha rett til beskyttelse etter

andre internasjonale konvensjoner, slik som Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK), torturkonvensjonen eller FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter. I praksis vil dette ha betydning dersom asylsøkeren f.eks. risikerer dødsstraff, tortur eller umenneskelig behandling uten at dette skyldes de flyktninggrunnene som er nevnt i flyktningkonvensjonen (rase, religion, politisk oppfatning, mv.).

I forskrift om bortvisning mv. av utlendinger uten oppholdstillatelse i riket av hensyn til folkehelsen (15. mars 2020 nr. 293), § 2, 1. ledd bokstav c, er det gjort unntak for «utlendingen søker beskyttelse i riket (asyl)».

- 5) Stortinget ber regjeringen bidra aktivt i det internasjonale arbeidet for fred i Syria, og ta initiativ i egnede internasjonale fora til at aktører fra det syriske sivilsamfunn og kurdiske selvstyremyndigheter inkluderes i fredssamtalene, herunder den pågående grunnlovsprosessen.

Spørsmålet hører under utenriksministerens konstitusjonelle ansvarsområde.

Norges posisjon er at en varig fred i Syria kun kan oppnås gjennom en inkluderende politisk løsning. Sentralt i arbeidet for dette, står FN og generalsekretærens spesialutsending for Syria, Geir O. Pedersen. Norge har også gjennom flere år, sammen med Sverige, Sveits og EU, støttet programmer for inkludering av kvinner og representanter for sivilsamfunn i den politiske prosessen. Flere av disse representantene deltar også i den nylige opprettede grunnlovskommisjonen som møtes under FNs ledelse.

En varig fredsløsning i Syria vil også måtte inkludere de syriske kurderne. Norge har ved flere anledninger takket de syriske kurderne for bidraget i kampen mot ISIL. Norge anerkjenner videre de store utfordringer den selverklærte autonome administrasjonen i det nordøstlige Syria har med å internere flere tusen ISIL-krigere, og har også uttrykt takknemlighet for assistanse i forbindelse med uthenting av norske borgere fra Al-Holleiren, inkludert fem foreldreløse barn.

Med hilsen

Monica Mæland